★ Esperantopedia

Fișă de gramatică esperanto

Fiecare terminație, pronume, corelativ, afix și regulă din gramatica esperanto, în tabele compacte.

Alfabet și pronunție

Alfabetul are 28 de litere, fiecare cu un singur sunet, și nimic nu este mut: a b c ĉ d e f g ĝ h ĥ i j ĵ k l m n o p r s ŝ t u ŭ v z. Literele q, w, x și y nu fac parte din el.

Litera	IPA	Sună ca
a e i o u	[a e i o u]	vocale pure, ca în română, fără alunecare
c	[ts]	„ț” din „țară”
ĉ	[tʃ]	„ce/ci” din „ceas”
g	[g]	„g” din „gară”, niciodată ca în „geam”
ĝ	[dʒ]	„ge/gi” din „geam”
ĥ	[x]	„h” din „hrean”
j	[j]	„i” din „iarnă”
ĵ	[ʒ]	„j” din „jurnal”
ŝ	[ʃ]	„ș” din „șase”
ŭ	[w]	„u” din „sau”
r	[r]	vibrat, ca în română

Accentul cade pe penultima silabă: *fa*-*mi*-LI-o „familie”, *es*-*pe*-RAN-to. Literele *j* și *ŭ* nu sunt vocale, deci *aj*, *ej*, *oj*, *uj*, *aŭ*, *eŭ* formează o singură silabă: *ho*-DI-*aŭ* „azi”.

Nu ai ĉ, ĝ, ŝ pe tastatură? Scrie sistemul x (*cx*, *gx*, *sx*, *hx*, *jx*, *ux*). Sistemul h din Fundamento este *ch*, *gh*, *sh*, *hh*, *jh*, *u*.

Terminațiile cuvintelor

Terminație	Funcție	Exemplu	Traducere
-o	substantiv	*libro*	„carte”
-a	adjectiv	*nova libro*	„carte nouă”
-e	adverb	*bone*	„bine”
-j	plural	*libroj*	„cărți”
-n	complement direct, direcție, timp, măsură	*Mi legas libron.*	„Citesc o carte.”

Terminație	Funcție	Exemplu	Traducere
-i	infinitiv	*legi*	„a citi”
-as	prezent	*mi legas*	„citesc”
-is	trecut	*mi legis*	„citeam, am citit”
-os	viitor	*mi legos*	„voi citi”
-us	condițional	*mi legus*	„aș citi”
-u	poruncă, dorință	*legu!*	„citește!”

Ordinea: terminația clasei, apoi **-j**, apoi **-n**. Adjectivele copiază **-j** și **-n** ale substantivului lor: *novajn librojn* „cărți noi” (complement direct).

Comparația: *pli granda ol* „mai mare decât”, *la plej granda* „cel mai mare”, *malpli* „mai puțin”, *tiel granda kiel* „la fel de mare ca”.

Pronume personale și posesive

Pronume	Sens	Complement direct (-n)	Posesiv (-a)
mi	eu	*min*	*mia* „al meu”
vi	tu, voi	*vin*	*via* „al tău, al vostru”
li	el	*lin*	*lia* „al lui”
ŝi	ea	*ŝin*	*ŝia* „al ei”
ĝi	el/ea (lucru, animal, bebeluș)	*ĝin*	*ĝia* „al lui, al ei”
ni	noi	*nin*	*nia* „al nostru”
ili	ei, ele	*ilin*	*ilia* „al lor”
oni	lumea, se (impersonal)	*onin* (rar)	*onia* „al cuiva”
si	se, sine (el însuși, ea însăși, ei înșiși)	*sin*	*sia* „propriu”

Posesivele sunt adjective: *miaj libroj*, *mian libron*. Cu *la* stau singure: *la mia* „al meu”.

Si și *sia* trimit înapoi la subiectul propoziției lor, doar la persoana a treia: *Li lavas sin* „El se spală”, *Li lavas lin* „El îl spală pe el (alt bărbat)”.

Corelativele: cele 45 de cuvinte-tabel

Cinci începuturi alăturate la nouă terminații dau 45 de cuvinte. Citește fiecare ca început plus terminație: *neni-* + *-am* = *neniam* „niciodată”.

Terminație	ki- (întrebare)	ti- (acela)	i- (un, vreun)	ĉi- (fiecare)	neni- (niciun)
-o lucru	**kio** ce	**tio** aceea	**io** ceva	**ĉio** tot	**nenio** nimic
-u persoană, unul dintre mai mulți	**kiu** cine, care	**tiu** acela	**iu** cineva	**ĉiu** fiecare	**neniu** nimeni
-a fel	**kia** ce fel de	**tia** astfel de	**ia** un fel de	**ĉia** tot felul de	**nenia** niciun fel de
-e loc	**kie** unde	**tie** acolo	**ie** undeva	**ĉie** peste tot	**nenie** nicăieri
-el mod	**kiel** cum	**tiel** așa	**iel** cumva	**ĉiel** în orice fel	**neniel** în niciun fel
-am timp	**kiam** când	**tiam** atunci	**iam** cândva	**ĉiam** mereu	**neniam** niciodată
-om cantitate	**kiom** cât	**tiom** atât	**iom** niște, puțin	**ĉiom** tot	**neniom** deloc
-al motiv	**kial** de ce	**tial** de aceea	**ial** dintr-un motiv	**ĉial** din toate motivele	**nenial** fără niciun motiv
-es posesor	**kies** al cui	**ties** al aceluia	**ies** al cuiva	**ĉies** al tuturor	**nenies** al nimănui

-j și -n: cuvintele în *-u* și *-a* primesc ambele (*kiujn*, *tian*), cele în *-o* primesc *-n* (*kion*), cele în *-e* primesc *-n* doar pentru direcție (*kien*), iar restul nu se schimbă niciodată.

Poți s-o tipărești, s-o copiezi și s-o dai mai departe liber, sub CC BY-SA 4.0. · Actualizat: 5 noiembrie 2026

Formarea cuvintelor

Un cuvânt este (prefix) + rădăcină + (sufix) + terminație: *mal·san·ul·ej·o* „spital” (opusul + sănătos + persoană + loc + substantiv). În compuse, cuvântul principal vine la sfârșit: *vapor·ŝip·o* „vapor” (navă cu aburi) este un fel de navă. Fiecare afix este și rădăcină: *ejo* „loc”, *ilo* „unealtă”.

Prefixe oficiale

Prefix	Sens	Exemplu
bo-	rudă prin alianță	*bopatro* „socru”
ĉef-	principal, șef	*ĉefurbo* „capitală”
dis-	în toate direcțiile	*disdoni* „a împărți”
ek-	început, acțiune bruscă	*ekdormi* „a adormi”
eks-	fost	*eksedzo* „fost soț”
ge-	ambele sexe	*gepatroj* „părinți”
mal-	opusul exact	*malbona* „rău”
mis-	greșit	*miskompreni* „a înțelege greșit”
pra-	străvechi; cu o generație mai departe	*praavo* „străbunic”
re-	din nou; înapoi	*relegi* „a reciti”

Sufixe oficiale

Sufix	Sens	Exemplu
-aĉ-	dispreț	*domaĉo* „cocioabă”
-ad-	acțiune îndelungată sau repetată	*legadi* „a citi întruna”
-aĵ-	lucru concret	*trinkaĵo* „o băutură”
-an-	membru, locuitor	*klubano* „membru al clubului”
-ar-	colecție	*vortaro* „dicționar”
-ĉj-	diminutiv afectuos masculin	*Joĉjo* „Ionel”
-ebl-	care se poate face	*manĝebla* „comestibil”
-ec-	calitate	*beleco* „frumusețe”
-eg-	mai mare, mai puternic	*domego* „conac”
-ej-	loc pentru	*lernejo* „școală”

Sufix	Sens	Exemplu
-em-	înclinație	*timema* „timid”
-end-	care trebuie făcut	*pagenda* „de plătit”
-er-	o unitate dintr-o masă	*monero* „monedă”
-estr-	conducător	*urbestro* „primar”
-et-	mai mic, mai slab	*dometo* „căsuță”
-id-	descendent	*katido* „pisoi”
-ig-	a face, a determina	*purigi* „a curăța”
-iĝ-	a deveni	*ruĝiĝi* „a se înroși”
-il-	unealtă	*tranĉilo* „cuțit”
-in-	feminin	*patrino* „mamă”
-ind-	demn de	*leginda* „care merită citit”
-ing-	suport	*kandelingo* „sfeșnic”
-ism-	doctrină, sistem	*komunismo* „comunism”
-ist-	profesionist, adept	*instruisto* „profesor”
-nj-	diminutiv afectuos feminin	*panjo* „mămică”
-obl-	multiplicativ	*duobla* „dublu”
-on-	fracție	*duono* „jumătate”
-op-	grup	*duope* „în doi”
-uj-	recipient	*sukerujo* „zaharniță”
-ul-	persoană cu o calitate	*riĉulo* „bogătaș”
-um-	fără sens fix	*plenumi* „a îndeplini”

Numeralele

Există treisprezece cuvinte de bază, iar ele nu primesc *-j* sau *-n* (cu excepția lui *unu* în sensul „unii”: *unuj … aliaj*): *nul* 0, *unu* 1, *du* 2, *tri* 3, *kvar* 4, *kvin* 5, *ses* 6, *sep* 7, *ok* 8, *naŭ* 9, *dek* 10, *cent* 100, *mil* 1000. Numerele scrise împreună se înmulțesc, cele scrise separat se adună.

Număr	Esperanto	Logica
12	*dek du*	10 + 2
20	*dudek*	2 × 10
23	*dudek tri*	2 × 10 + 3
1987	*mil naŭcent okdek sep*	1000 + 9 × 100 + 8 × 10 + 7
2000	*du mil*	miile rămân separate
1.000.000	*unu miliono*	un substantiv; *miliardo* este 10^9

Formă	Sens	Exemplu
-a	ordinal	*unua* „primul”, *tria* „al treilea”, *dudek-unua* „al douăzeci și unulea”
-e	adverb	*unue* „în primul rând”
-obl-	multiplicativ	*duobla* „dublu”
-on-	fracție	*duono* „jumătate”, *kvarono* „sfert”
-op-	grup	*duope* „în doi”
po	câte	*po tri* „câte trei”
fojo	ori	*dufoje* „de două ori”

Semnul zecimal este virgula: 3,5 se spune *tri komo kvin*. Spre deosebire de română („douăzeci de ani”), esperanto nu folosește nimic ca „de” între număr și substantiv: *dudek jaroj*.

Cele 16 reguli într-o propoziție fiecare

Cele 16 reguli din *Fundamento* (1905) sunt nucleul oficial al gramaticii.

1. **Articolul.** Există doar *la* hotărât; nu există articol nehotărât.
2. **Substantivele.** Se termină în *-o*, iau *-j* la plural și *-n* ca complement direct; prepozițiile înlocuiesc celelalte cazuri.
3. **Adjectivele.** Se termină în *-a*, se acordă cu substantivul și se compară cu *pli*, *plej*, *ol*.
4. **Numeralele.** Numerele de bază nu se schimbă; restul se compun, cu *-a*, *-obl-*, *-on-*, *-op-* și *po*.
5. **Pronumele.** *Mi*, *vi*, *li*, *ŝi*, *ĝi*, *si*, *ni*, *ili*, *oni*; *-a* dă posesivele, *-n* complementul direct.
6. **Verbele.** Nu se schimbă niciodată după persoană sau număr: *-as*, *-is*, *-os*, *-us*, *-u*, *-i*, șase participii, pasiv cu *esti*.
7. **Adverbele.** Se termină în *-e* și se compară ca adjectivele.
8. **Prepozițiile.** Cer forma de bază a substantivului.
9. **Citirea.** Fiecare cuvânt se citește așa cum este scris.
10. **Accentul.** Cade pe penultima silabă.
11. **Compusele.** Se alătură rădăcinile; cuvântul principal vine la sfârșit.
12. **Negația.** Un singur cuvânt negativ pe propoziție este de ajuns.
13. **Direcția.** *-n* arată mișcarea spre un loc: *kie – kien*.
14. **Je.** Când nu se potrivește nicio prepoziție, se folosește *je*, care nu are sens propriu.
15. **Cuvintele străine.** Cuvintele internaționale păstrează o singură formă în ortografia esperanto, iar cele înrudite se formează cu terminații esperanto.
16. **Apostroful.** Un *-o* final și *-a* din *la* pot fi omise: *de l' mondo*.

Poți s-o tipărești, s-o copiezi și s-o dai mai departe liber, sub CC BY-SA 4.0. · Actualizat: 5 noiembrie 2026